

Elisenvaaran Miikkulaisten sukukokous

15.9.2018

- Karjala DNA -projektin kertomaa
- Kurkijoki 100 vuotta sitten (1918)

Ahti Kurri

Kurkijoki-Seura 50 v

- Arto Miikkulainen
luovutti Esko Miikkulaisen
kirjat seuralle v. 2016

1918: tapahtumien taustaa Suomessa

- 1. maailmansota jatkui
- elintarvikepula paheni koko ajan -> mustapörssi -> säännöstely
- n. 2000 jääkäriä Saksassa sotaopissa
- *"Helmikuun vallankumous"* Pietarissa : keisari Nikolai II syöstiin vallasta
- heinäkuussa valtalaki (valta keisarilta eduskunnalle): ei voimaan, eduskunta hajotettiin, uudet vaalit lokakuussa -> nyt porvarienemmistö
- suojeluskuntia ja punakaarteja perustettiin
- *"Lokakuun vallankumous"* Pietarissa, bolshevikit (Lenin, Stalin) valtaan
- yleislakko marraskuussa, uhreja vaatineita väkivaltaisuuksia, *"kansalaissodan esinäytös"*
- senaatin itsenäisyysjulistus 6.12.1917, porvariäänin

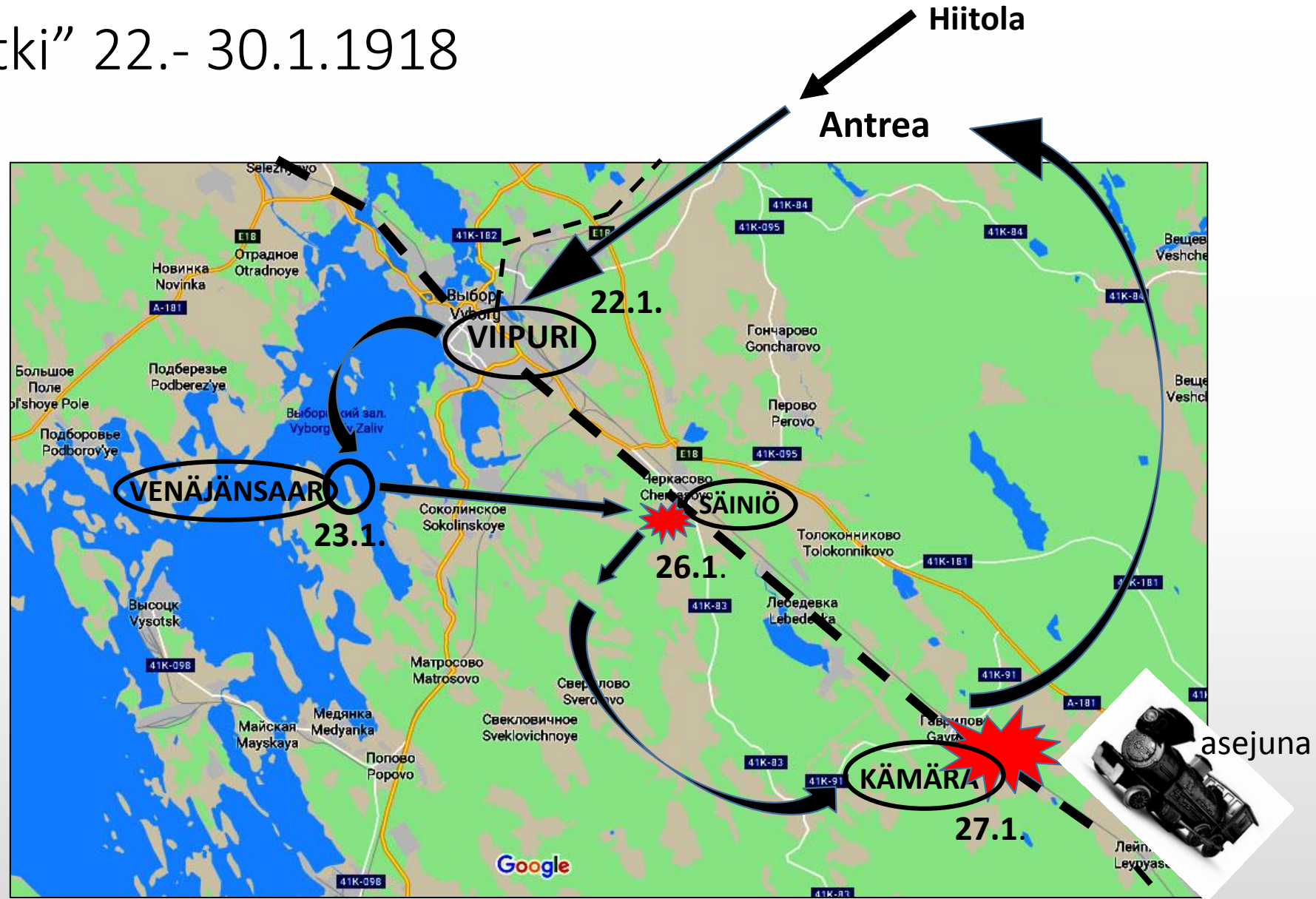
1918: Tapahtumien taustaa Kurkijoella

- Kurkijoelta oli lähtenyt viisi miestä Saksaan jääkärioppiin
- kanttori Siilas Palmu Spalernajassa ”kalterijääkärinä”
- maaliskuun vallankumous: keisarin kukistumista juhlittiin, Siilas Palmu vapaaksi
- kuntalaiset panivat venäläismielisen nimismies Vilenin viralta
- elintarvikepula näkyi, rajahintakysymys, voikätköt, työttömyys...
- Kurkijoki maatalouspitäjä, maalaisliiton aluetta, mutta kyllä vasemmistolaisestikin ajattelevia oli (5 työväenyhdistystä)
- perustettiin punakaartit ja suojeluskunnat syksyllä 1917
- rovasti Arovaara (ja L.K. Relander) valittiin lokakuussa uuteen eduskuntaan
- yleislakko Kurkijoella: näkyi, mutta ei väkivaltainen
- itsenäisyysjulistus 6.12. meni lähes huomaamatta (kuten koko maassa)

Kansalaissota käynnistyy tammikuussa 1918

- vallankumouksen punainen lyhty syttyi Helsingissä 27.1.1918
- Pohjanmaalla riisuttiin venäläisiä varuskuntia aseista 28.1.1918
- mutta oliko sota jo käynnistynyt Karjalassa?
 - suojeluskuntien ”Venäjänsaaren retki”, kurkijokelaiset mukana
 - junalla punaiseen Viipuriin 22.1.1918, lähtö Hiitolasta, runsaat 600 miestä
 - jouduttiin vetäytymään Venäjänsaareen
 - paluumatkalla taistelut Säiniöllä 26.1. ja Kämärällä 27.1. ... ensimmäiset kaatuneet ja haavoittuneet
 - mukana olleet kurkijokelaiset ?
 - kurkijokelainen Juho Mielonen jäi punaisten vangiksi Viipurissa

"Venäjänsaaren retki" 22.- 30.1.1918

Sellgrenin huvila Venäjänsaarella

Retkikunta majoittui kauppaneuvos Sellgrenin huvilarakennuksiin Venäjänsaarella. Huvila on kunnostettu presidentti Putinin käyttöön.

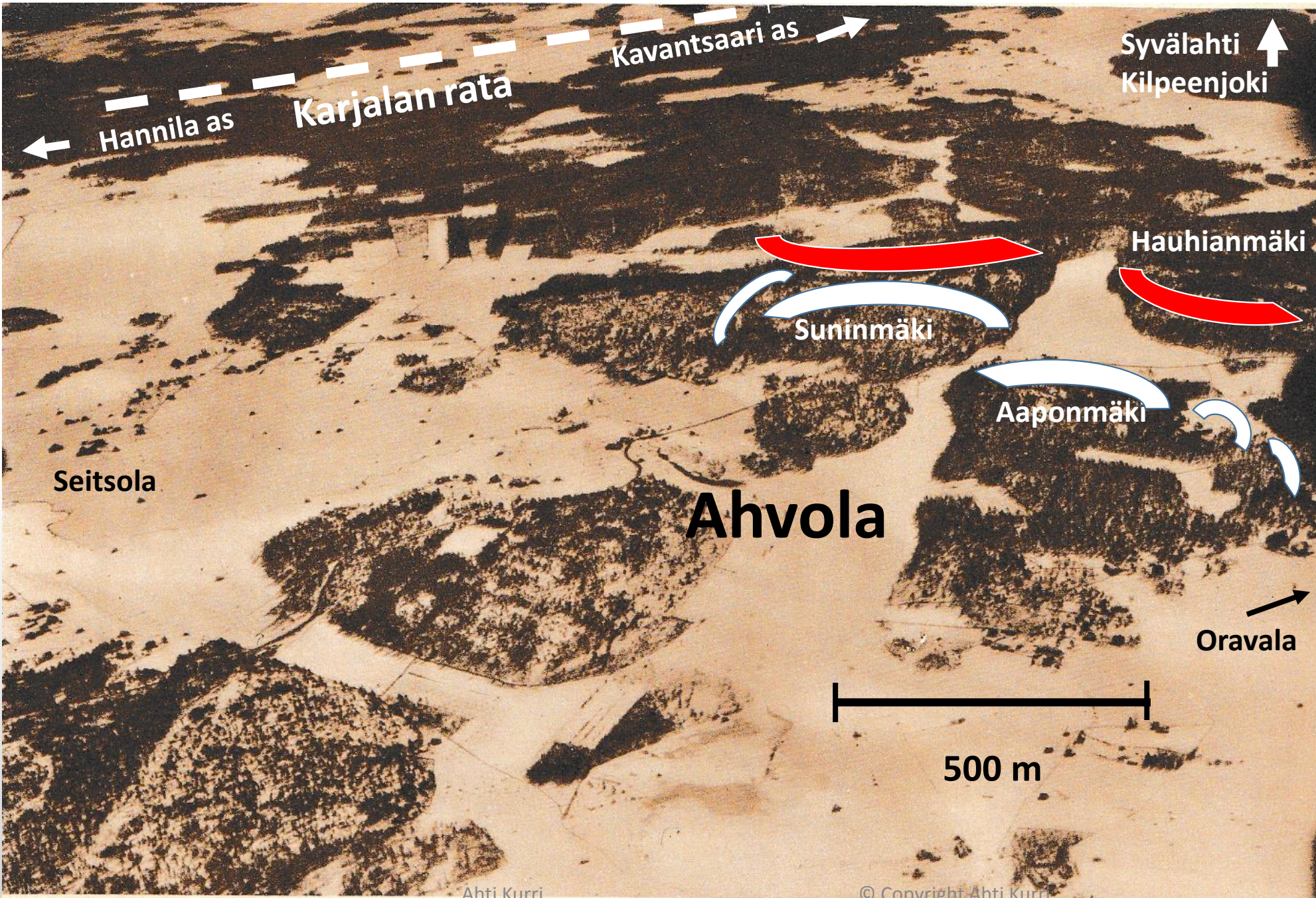

Helmikuun alussa muotoutunut rintamalinja

Ahvolan taisteluasemat

Mannerheim:
"Suomen Werdun"

Kuinka paljon kurkijokelaisia oli rintamalla?

- kirjavia tietoja -> kaikki epäluotettavia?
- aluksi vain suojeluskuntalaisia/vapaaehtoisia
- myöhemmin kutsunnoissa palvelukseen otettuja

Esimerkkejä tiedoista:

- Kurkijoen historia IV: ”vapaaehtoisia lähti 600-800. Kutsuntojen kautta 250.”
- Rajan Turva -lehti 1919: ”vapaaehtoisten joukko helmikuussa 400 miestä, kutsuntojen kautta enää pieni joukko.”
- juttu Kurkijokelaisessa v. 2001: ”kurkijokelaisia rintamalla 532”
- Venäjänsaaren retkellä a) ”suojeluskunnasta 50 miestä” b) 37 opistolaista + 4 muuta” c) ”Elisenvaarasta junaan nousi maamieskoululaisia ja muita yhteensä 80”
- lehtikirjoituksissa usein ”kurkijokelaiset” = maamiesopiston oppilaat
- todennäköisesti luvulla usein tarkoitetaan suojeluskuntalaisten määrää/myös kotipaikkakunnalla eri tehtävissä toimineita
- punaisia oli rintamalla todennäköisesti hyvin vähän (ei yhtään kaatuneissa)

Sota näkyi kotirintamalla

- Kurkijoella harjoitettiin kutsunnoissa kerätty 1200 miehen jääkäripataljoona (kasarmeina Lopotissa kansakoulu ja VPK:n talo, Elisenvaarassa maanviljelyskoulu)
- sekä oman pitäjän miesten että asevelvollisten varustaminen pitäjäläisten harteilla
- opiston juhlasali ompelusalina: joskus lähes satakin ompelijaa, ompeluseurat kylissä, kotiompelua
- muonitukseen savustettiin lihaa
- piiraita leivottiin kuormittain Ahvolan rintamalle
- suojeluskunnalle kerättiin ja lahjoitettiin rahaa

Kansalaissodassa surmansa saaneet, Kurkijoki

Kuolinsyy	Valkoiset	Punaiset
Kaatunut rintamalla	31	-
Teloitettu rintamalla		1
Teloitettu kotipitäjässä	-	-
Teloitettu vankileirillä	-	2
Kuollut vankileirillä	-	5
Kadonnut	-	1
Yhteensä	31	9

Lähde: Suomen Sotasurmat 1914-20

Kansalaissodan uhrit, vertailua

Kunta	Valkoiset yhteensä,	joista kaatuneita	Punaiset yhteensä
Kurkijoki	31	31	9
Loimaa	4	4	282
Alastaro	9	4	134
Mellilä	7	0	47
Pöytyä	4	1	127

Lähde: Suomen sotasurmat 1914-20

Kurkijoki: 1918 kansalaissodassa kaatuneet

Nimi	pvm	paikka
Ahokas, Johannes	8.2.1918	Kilpeenjoki
Heinonen, Matti	13.3.1918	Ahvola
Huotilainen, Gabriel	24.3.1918	
Huttunen, Antti	7.3.1918	Ahvola
Hämäläinen, Elias	6.4.1918	Ahvola
Hämäläinen, Matti	23.3.1918	Ahvola
Karppinen, Tauno	8.2.1918	Ihantala
Kettunen, Toivo	15.5.1918	sotasairaala
Kiiski, Juho	15.4.1918	Punnus
Klementjeff, Johannes	18.3.1918	Ahvola
Kuronen, Antti	21.3.1918	Oravala
Kärnä, Oskari	15.6.1918	sotasairaala
Lakkonen, Heikki	20.4.1918	Kauksamo
Leino, Anton	1.4.1918	Rautu
Luomajoki, Aappo	4.3.1918	Ahvola
Martthens, Bertil	29.4.1918	Viipuri mlk

Nimi	pvm	paikka
Mielonen, Juho	27.4.1918	Viipuri
Pikkarainen, Sakari	26.3.1918	Ahvola
Poutanen, Mikko	4.3.1918	Ahvola
Rouhiainen, Juhana	25.3.1918	Rautu
Ruth, Kaarle	25.4.1918	Viipuri
Räisänen, Viljam	15.4.1918	Punnus
Saari, Jalmari	22.3.1918	Oravala
Skyten, Axel	15.4.1918	Punnus
Taivainen, Johannes	3.4.1918	Rautu
Torikka, Matti	23.3.1918	Ahvola
Torvinen, Mikko	22.3.1918	Ahvola
Tukia, Pekko	4.3.1918	Ahvola
Utunen, Martti	29.4.1918	Viipuri
Valkonen, Mikko	9.4.1918	Kääntymä
Äikä, Antti	9.3.1918	Ahvola
(Suvanne, Väinö)	29.4.1918	Viipuri

Kurkijoki, punaiset menehtyneet 1918

Nimi	kuollut	paikka	kuolintapa	ammatti
Kurri, Väinö	5.4.1918	Antrea	ammuttu	asemamies
Natri, Juho	9.5.1918	Viipuri, vankileiri	ammuttu	talollinen
Ryhänen, Kustaa	20.6.1918	Tammisaari, vankileiri	kuollut	
Kilpinen, Aarne	1.7.1918	Sortavala, vankileiri	kuollut	tal. poika
Sinkkonen, Juhana	14.7.1918	Tammisaari, vankileiri	kuollut sairauteen	työmies
Rastas, Ilmari	18.7.1918	Viipuri, vankileiri	Ammuttu	tal. poika
Matikainen, Juhana	30.7.1918	Viipuri, vankileiri	kuollut sairauteen	rautatievirkamies
Karhu, Juho	5.8.1918	Tammisaari, vankileiri	kuollut	puuseppä
Sokero, Antti	1918		kadonnut	sekatyöläinen
= 9				

Hiitolan punaisia menehtyi 19 (1 kaatunut)

Vuoden 1918 sankarihaudat kirkonmäellä

Kuva Tauno Tukian kotiarkistosta

15.9.2018

Ahti Kurri

© Copyright Ahti Kurri

Vapaussodan muistomerkki pystytettiin 1920

15.9.2018

Kuva vuodelta 2018

Ahti Kurri

© Copyright Ahti Kurri

Viipurin lääninvankila 27.4.1918

Punaisten surmaamien
joukossa oli
Juho Mielonen
Kurkijoen Korpsaaresta

Juho oli jäänyt
Viipurissa
punaisten vangiksi
"Venäjänsaaren retkellä"
tammikuussa.

Tapaus jääkäri Kalle Niskanen

- yksi Kurkijoelta Saksaan lähteneistä oli Kalle Niskanen
- osuusmeijerin koneenkäyttäjä, torvisoittokunnan puhaltaja
- jääkärijoukoissa Saksan itärintamalla, loikkasi Venäjän puolelle
- tapasi Spalernajan vankilassa soittokuntansa johtajan, siellä ”kalterijääkäriinä” vangitun kanttori Siilas Palmun
- punaisten joukoissa Suomessa
- junapartio tapasi Elisenvaaran asemalla maaliskuussa, löytyi kaksi passia
- teloitettiin Elisenvaarassa 1.3.1918

Elintarvikeasia esillä Kurkijoella koko vuoden

- Kurkijoki oli vauras maatalouspitäjä - mutta suinkaan kaikki eivät olleet omavaraisia!
- viljaa oli, mutta viljelijät eivät myyneet sitä kunnalle senaatin määräämillä rajahinnoilla (edelleen pulanalaisille myytäväksi)
- salakaupassa ja mustassa pörssissä sai paremman hinnan (tai ei muuten raaskittu myydä)
 - > elintarviketoimikunta ei saanut ostettua elintarvikkeita myytäväksi edelleen tarvitseville
- kunnankokous päätti, että maksetaan viljasta enemmän kuin laki määräsi
- viljaa ja voita piti luovuttaa valtiolle
- sadon ja karjan määrät piti ilmoittaa

Leipäkysymys Karjalassa.

Vuositulo sangen huono.
Nälänhätä uhkaamassa.

**Elintarvetoimituskunnan osas-
tonjohtajan kuvaus.**

- Kurkijoki sai negatiivista huomiota koko maassa syksyllä 1918
- pitäjä oli koko maan lehdistössä ykkösesimerkkinä elintarvike- määräysten kiertämisessä ja rikkomisessa

Wiljanpunte Kurlijoenella.

Kurlijoen elintarvelautakunnan varastoista on kaikki vilja lopussa. Viime viikolla jätettiin laurajauhoja, mutta ovat nekin loppuneet. Tämä on kummallista, sillä Kurlijoki on viljarikkain pitäjä näillä seuduilla ja wuodentulo siellä oli parempi kuin monessa muussa pitäjässä.

Karjalan viljakätköt

Monin paitoin salattu puolet
sadoista. — Korttitaloudet
myyvät rutiita 1,500
mf. hl.

— Viljan salakauppa Kurkijoen la.

Tiistai-aamuna takavarikoi Kurkijoen
elintarvetoimikunta ns. Riekkalan lah-
della eräästä veneestä 12 hehtoa kau-
roja sekä jonkun verran ohraa ja
ruisjauhoja. Veneen omistajaksi mot-

Salakuljetus Venä- jälle.

Pyhäjärven kautta kuljetetaan
Venäjälle suuret määrät lehmiä.
— Rajavartijat ampuneet muu-
tamia salakuljettajia.

Meille ilmoitetaan Pyhäjärveltä,
että sen kautta kuljetetaan Venäjäl-
le suuret määrät lehmiä ja hevo-
sia. Elukat — pääasiassa lehmät —
ovat ostetut Kurkijoelta ja Jaakki-
masta, mistä ne sitten metsäpolku-
ja ja kiertoteitä kuljetetaan Käki-
salmeen, siellä kaupungin etelä-
puolella uitetaan Vuoksen yli ja
niin edellen Pyhäjärvelle. Rajavar-

Wiiton viestit.

Kuningas! Se arvoitus
on edelleenkin juuri.
Dulcedo mai tule ei,
kas, iin' on pulma juuri

Nevänlinna palannut
on kotiin Saksan maalta
Mäitetaan, hän nähtä ei
nyt aivan viivokkaalta.

Sällisen neuvon hän
lie saanut kuninkaalta:
tärkeät nyt asiat
on tyhättämä maalta.

Suono surkijoella
on tullut viljasato.
Glintamelautakuntaa
kohtas täysi kato.

Wiljaa ei sen varastoissa
ole yhtä yrvää.
Wiljelijät valittavat
puutettansa ihvää.

Sentään Salmiin muonitukseen
viljatvarat riittää.
Näin se siellä gulashointi
laakereita niittää.

Muuta, esim.

- kanttori Siilas Palmu kuoli Kurkijoella 24.11.1918
- espanjantauti raivosi Kurkijoellakin
- väkiluku kuitenkin kasvoi (muuttovoittoa)
- Elisenvaaran ja Kurkijoen osuuskaupat yhdistyivät
- kansakouluihin uusia opettajia
- Lopotin katuvalaistukseen valtiolta määräraha

Kiitos mielenkiinnosta Miikkulaiset!